

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 09 Aralık 2019
Sayı : 997

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu' nda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 04.12.2019

Av. Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon		
Esas Komisyon	Adalet	
Tarih :	14 Aralık 2019	Esas No: 2/2449

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
11 Aralık 2019
Numara:

TBMM GELEN EVRAK
11 Aralık 2019
No: 580416
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Ceza Muhakemesi Hukukunda, mağdurların haklarının korunması ve suç faillerinin topluma kazandırılması amacıyla gelişen uzlaşma, mağdur ve failin, özgür iradeleriyle kabul etmeleri hâlinde, tarafsız bir üçüncü kişinin yardımıyla, suçtan ortaya çıkan sorunların çözümüne aktif olarak katıldıkları bir süreçtir. Uzlaşmada taraflar, mağdurun zararının giderilmesi hususunda bir anlaşmaya varmaya çalışırlar. Mağdurun zararının giderilmesi, mağdura bir miktar tazminat ödenmesi şeklinde olabileceği gibi, mağdur veya toplum için belirli bir kamu hizmetinde bulunulması şeklinde veya hukuka uygun başka herhangi bir edim şeklinde de olabilir.

Ceza adalet sistemimizde, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 253. maddesiyle uzlaşmaya başvurulması olanaklı kılınmıştır. Uzlaştırmanın amacı, ceza adalet sisteminde, mağdurun yararlarının gözetilmesi, mağdurun tatmin edilmesi, suça karşı salt ceza yaptırımını uygulamak yerine zararın giderilmesi ve onarıma ağırlık verilmesidir. Ancak uzlaşma kurumunda, zararın giderilmesi ve onarım yanında ayrıca bir de moral unsur vardır. Bu nedenle uzlaşma, suçun faili bakımından cezanın "özel önleme" fonksiyonuna yardım ettiği gibi, mağdurun ve genel olarak kamunun da yararlarının korunmasını sağlar.

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'muzda düzenlenen "Uzlaştırma" müessesesinin bir yöntemi de 254. Maddede düzenlenen "Mahkeme tarafından uzlaştırma" dır.

Bu uygulamada; kamu davası açıldıktan sonra kovuşturma konusu suçun uzlaşma kapsamında olduğunun anlaşılması halinde, kovuşturma dosyası, uzlaştırma işlemlerinin 253 üncü maddede belirtilen esas ve usûle göre yerine getirilmesi için uzlaştırma bürosuna gönderilir.

Taraflar arasında uzlaşma gerçekleştiği takdirde; mahkeme tarafından, uzlaşma sonucunda sanığın edimini defaten yerine getirmesi halinde, davanın düşmesine karar vereceği; edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arzetmesi halinde; sanık hakkında, 231 inci maddedeki şartlar aranmaksızın, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verileceği düzenlenmiştir.

Ancak bu noktada belirtmek gerekir ki; kamu davası açıldıktan sonra bir suçun uzlaşma kapsamında olduğunun anlaşılması durumunda sanık hakkında yargılama yapılmamakta ve dosya işlem yapılmaksızın uzlaştırma bürosuna gönderilmektedir.

Taraflar arasında uzlaşmanın sağlanması ve uzlaşılan edimin edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arzetmesi halinde hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesi hatalı bir düzenlemedir.

Nitekim 5271 Sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 231. Maddesinde düzenlenen "Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması" müessesesinin uygulanabilmesi için Mahkeme tarafından bir yargılama yapılması, yargılama sonucun sanık ve olay hakkında elde edilen delil ve bulguların tüm dosya itibariyle değerlendirilmesi ve son olarak dosya hakkında bir sonuca varılması gerekmektedir. Ancak Mahkeme tarafından 231. Maddede belirtilen şartların gerçekleştiği tespit edilirse hüküm açıklanmamakta ve "Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması"na karar verilmektedir.

Ancak uzlaştırma kapsamında; uzlaştırma bürosuna gönderilen bir dosyada Mahkeme tarafından herhangi bir yargılama yapılmamakta, dosyada el çekilerek uzlaştırma bürosuna devredilmektedir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı esasen sanığın bir suç işlediğinin sabit olduğunun göstergesidir. Yalnızca, mahkeme tarafından ilgili suça ve sanığa ilişkin hüküm açıklanmamaktadır.

Bu bağlamda, taraflar arasında uzlaşmanın sağlanması ve uzlaşılan edimin edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arzetmesi halinde Mahkeme tarafından hükmünü açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesi hatalı bir düzenlemedir. Nitekim Mahkeme tarafından herhangi bir yargılama yapılmamış olup ortada sanık hakkında oluşmuş herhangi bir intiba dahi bulunmamaktadır. Hal böyle iken; mahkemenin sanığın suçluluğunun gösterir delil ve bulgular edinmeden ve bu delilleri değerlendirmeden, sanığın fiilinin cezayı gerektirir bir eylem olduğu kanısına ulaşılmış lakin 5271 Sayılı CMK 231. Maddesinde yer alan şartlar gerçekleştiği için "Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılmasına" karar verilmiş gibi bir uygulama yoluna gitmesi tamamen hatalıdır.

Taraflar arasında uzlaşmanın sağlanması ve uzlaşılan edimin edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arzetmesi halinde Mahkeme tarafından "Durma" kararı verilmelidir.

Nitekim uzlaştırma bürosuna dosyanın devri ile; mahkeme dosyadan el çekmiş ve herhangi bir yargılama faaliyetine girmemiştir. Uzlaşılan edimin yerine getirilmemesi halinde dosyanın mahkeme tarafından yeniden ele alınarak "Durma" kararının kaldırılması ve yargılamaya devam olunması gerekmektedir.

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yapılacak olan bu değişiklik ile gerek usul ekonomisi korunmuş olacak gerekse de kanunda yer alan hata düzeltilmiş olacaktır. Nitekim uygulamada esasen mahkemenin dosyayı uzlaştırma bürosuna devretmesine ilişkin kararından; taraflar arasında uzlaşmanın sağlanması ve uzlaşılan edimin edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arzetmesi halinde; sanığın edimine uymaması aşamasına kadar izlenen yöntem "Durma" kararıdır.

Mahkeme dosyadan el çekmekte, uzlaştırma bürosuna dosyayı tevzi etmekte, uzlaşma görüşmeler sonuna kadar dosyada herhangi bir işlem olmamakta; kararlaştırılan edimin yerine getirilmemesi durumunda mahkeme tarafından dosya yeniden ele alınarak yargılama devam ettirilerek hüküm verilmektedir.

Yukarıda detaylıca açıklandığı üzere her ne kadar 5271 Sayılı Kanun'un 254. Maddesi "Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına" karar verilmesi gerektiğini belirtse de kanun tarafından yapılan düzenleme bu hatalı bir karar türüdür.

Nitekim uygulamada "Durma" kararının tüm özelliklerini gösteren bir pratik içeren yargılama aşamasının ilgili Kanun'da "'Hükmün açıklanmasının geri bırakılması" olarak belirtilmesi yanlış bir ifadedir. Ayrıca "Hükmün açıklanmasının geri bırakılması" kararı verilerek buna ilişkin şartların aranması ve yerine getirilmesi usul ekonomisi açısından hakimlere ve mahkemeye ciddi yükler bindirmektedir.

Sonuç olarak 5271 Sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nda taraflar arasında uzlaşmanın sağlanması ve uzlaşılan edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arzetmesi halinde Mahkeme tarafından "Durma" kararı verilmesi gerekmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu madde ile taraflar arasında uzlaşmanın sağlanması ve uzlaşılan edimin edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arz etmesi halinde mahkeme tarafından durma kararı verilerek dosyadan el çekilmesi, edimin yerine getirilmemesi durumunda durma kararının kaldırılarak yargılamaya devam edilmesi gerektiği belirtilerek, kanunun eski halinde yapılan yanlışlığın giderilmesi ve usul ekonomisinin sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

**5271 SAYILI CEZA MUHALEMESİ KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 04/12/2004 tarihli 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 254'üncü Maddesinin 2'inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Uzlaşma gerçekleştiği takdirde, mahkeme, uzlaşma sonucunda sanığın edimini def’aten yerine getirmesi halinde, davanın düşmesine karar verir. Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, taksit bağlanması veya süreklilik arzetmesi halinde; dosya hakkında durma kararı verilir. Durma süresince zamanaşımı işlemez. Dosya hakkında durma kararı verildikten sonra, uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, mahkeme tarafından, durma kararı kaldırılarak yargılamaya devam olunur.”

MADDE 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

